

בלבבי

דע את חלקך

ותן חלקנו

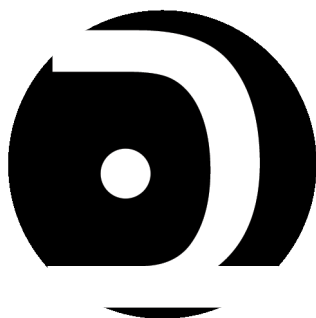
1

כח
המישור

בלבבי משכן אבנה

השיעורים של הרב זמינים ב"קול הלשון"

073.295.1245 | ישראל | 718.521.5231 USA

- הכרת הנפש בפנימיותה - ע"י חוש המישוש..... ב
- הבהירות בכח המישוש - כגודל השקטת הנפש..... ב
- דוגמאות לבהירות וגסות בחוש המישוש..... ב
- דרך החיים הפנימית - חווית ומישוש המציאות מתוך השקטה..... ג
- החסרונות בחווית המציאות..... ד
- המעלות בחווית המציאות..... ד
- שיעור חווית המציאות - לפי כוחותיו..... ה
- חווית המציאות ללא נטייה לצד אחד..... ו
- שני הסיבות להעדר החוויה בנפש..... ו
- חווית ימי הרחמים והסליחות כראוי..... ז
- צורת הלימוד הפנימית - מהתחלה..... ז
- ניקיון הנפש מהדעות והרשמים הקדומים..... ט
- צורת ההשקטה - התחלה חדשה..... ט

בפרקים הקודמים נתבארה הדרך הפנימית שעל ידה יכיר האדם את עצמו, ושהכלי לכך הוא כלי של השקטה. בפרקים הבאים ניגש בע"ה לצורה המעשית של הדברים. צורה מעשית - פנימית.

הכרת הנפש בפנימיותה - ע"י חוש המישוש

חושי האדם שמתגלים באדם הם - ראייה שמיעה ריח טעם, והחוש החמישי הוא חוש המישוש. כאשר מתגלה חוש המישוש באדם, יש לו כמה וכמה גילויים. עיקרו של חוש המישוש מתגלה ביד עצמה שבה האדם ממשש דברים, ומתגלה באות ברית קודש, שגם הוא נקרא בלשון רבותינו חוש המישוש. ובהרחבה יותר בכללות גופו של האדם - שהאדם חש וממשש דברים.

ובעומק, גם הכח להכיר את נפש האדם בפנימיותה נובע מכח חוש המישוש. מלבד כח השכל, ההתבוננות, חלקי הכוחות, הרכבתם מהותם צירופיהם וכו', שעל ידם יש בכוחו של האדם להכיר את עצמו, כמו שהוזכר בפרקים לעיל, הכח הפנימי יותר להכיר את נפשו - הוא מכח חוש המישוש.

הבהירות בכח המישוש - כגודל השקטת הנפש

כאן יש להעמיד הגדרה יסודית מאוד. ככל שיש לו לאדם השקטה עמוקה יותר ודקה יותר בנפש, כך הבהירות שנוולדת מתוך המישוש היא חדה יותר, בהירה יותר, ודקה יותר. מאידך, ככל שהאדם נמצא במצב של רעש בנפש, הפך ההשקטה, כך חוש המישוש גס יותר, ויתר על כן - חוש המישוש מתפעל, ואיננו מדויק.

אלו הם דברים ברורים מאוד בהגדרתם החיצונית. ככל שהאדם נמצא במצב של התפעלות בנפש, הרי שגם אם ניתן לו דבר מה ביד למשש אותו, הוא לא יוכל להגיע לבהירות בחוש המישוש. מאידך, ככל שהאדם נכנס יותר למצב של השקטה, כך התחושה הופכת להיות מדויקת יותר ומבוררת יותר.

עד כאן נתבאר בהרחבה, שהכלי החזק על מנת להכיר את הנפש, נצרך לו כח השקטה. ויסוד הדברים, מכיוון שהכח הפנימי להכיר את הנפש זהו בכח חוש המישוש כמו שנרחיב עוד בהמשך בע"ה, ובהירותו ודקותו של חוש המישוש תלוי בהשקטה, לכן הארכנו והרחבנו כמבוא לבהירות הנפש, כי נצרך כלי למציאות של השקטה בנפש.

דוגמאות לבהירות וגסות בחוש המישוש

דוגמא בהירה לכך, הוא מה שנאמר בדברי הגמרא לדינא, שבדיקת הסכין לשחיטה תלוי באבנתא דליבא, כלומר על מנת לבדוק אם יש פגימה בסכין אם לאו, נצרך שיהיה חוש מישוש ברור, אבנתא דליבא. 'אבנתא דליבא' תלויה בהשקטה, ולפי שיעור ההשקטה כך תהא דקות ההרגשה.

דוגמא נוספת בדומה לזה, מצאנו בדין 'יד סולדת' שנאמר לגבי דיני בישול בשבת. כלומר, כאשר האדם בא לברר חמימות של דבר, ההגדרה היא שאם הוא בשיעור שהיד סולדת בו, הרי זה מוגדר שהדבר עומד בחמימותו.

נתבונן ונבין. מי שמכניס את ידו לדבר חם מבלי שהתכוון לכך, הרי שהוא יסיר אותה מהר יותר ממי שהתכוון לכך והיה בדעתו להכניס את ידו לדבר חם לבדוק את חמימותו. דבר זה תלוי בהכנה הנפשית של האדם, איך הוא קולט את החמימות. אדם שיכניס את ידו לתוך מים קרים ויתברר שהם חמים, הרי שהוא יסלוד מן המים גם אם המים יהיו בשיעור חום נמוך יחסית, יותר מאשר אם יכניס את ידו למים חמים יותר מתוך השקטה, כי כאשר הוא מכין את עצמו לדבר, הוא יכול להכניס את ידו למים חמים יותר והוא לא יסלוד.

זוהי ההגדרה הפנימית של יד סולדת - חוש המישוש ממשש את הדבר לפי העדינות של הנפש, לפי ההכנה של הנפש, ולפי הרוגע של הנפש. זהו שורש ההכרה הפנימית שהאדם מכיר את נפשו על ידי חוש המישוש.

דרך החיים הפנימית - חווית ומישוש המציאות מתוך השקטה

אחר כל ההקדמות שנתבארו עד השתא, מעתה נבאר בס"ד דרך חיים פנימית, שמכוחה האדם יגיע להכרה הפנימית של נפשו.

בני אדם נפגשים במשך היום עם דברים רבים מאוד, דומם צומח חי מדבר, על דרך כלל הגישה עם הדומם והצומח היא גישה חיצונית, בדומם - יש כיסא ושולחן ויש כוס, בצומח - הוא אוכל ירק או פרי, וכן על זה הדרך. אבל כאשר זה מגיע לבעלי חיים, פעמים שהאדם מתייחס אליהם נפשית, ובפרט כאשר הוא מדבר עם בני אדם, שאז בודאי הוא מתייחס אליהם נפשית. כמובן שישנם בני אדם שגם לחי ולמדבר הם מתייחסים כדומם וצומח, אבל בהכרה בהירה יותר בנפש היחס לדומם ולצומח אינו דומה לבעל חי, שאז ישנו חיבור מסוים, וקל וחומר לאדם, שהיחס אליו הוא יחס נפשי.

אולם, כאשר האדם חי מתוך השקטה, גם צורת החיים היא בשיעור נכון, שכאשר הוא נפגש עם דברים עיקריים, אז הפגישה היא לא רק מעשה חיצוני שהוא הגיע למקום מסוים, ראה את הדבר, לקח אותו בידו, או התיישב עליו, וכן על זה הדרך. אלא בכל דבר ודבר שהוא נפגש, הוא בעצם חווה את מה שקורה, הוא חווה את המציאות. אם אין שקט אי אפשר לחוות את המציאות, כי הרעש היא החוויה!

ככל שהאדם נמצא יותר במצב של השקטה, אזי הצורה הפנימית שהוא חי כאשר הוא נפגש עם דברים, הוא באופן כזה שהוא חווה את הדברים, הוא חווה את מה שקורה. כמובן שאין אפשרות לאדם לחוות כל פרט ולו הדבר הקטן ביותר לאורך כל היממה, יש דברים קטנים ויש דברים גדולים יותר, וככל שהדברים גדולים יותר בכמות ובאיכות - כך הוא חווה יותר את מה שקורה, הוא חווה את המציאות.

באופן הזה, האדם חי חיים שבהם הוא ממשש את המציאות שאיתה הוא נפגש, לא מדובר דווקא במישוש היד שהוא ממשש כל דבר, בבחינת "אולי ימושני אבי" – לממשש את הדבר בפועל, אלא זה מישוש נפשי. קשה להסביר את הדברים במילים עד סופם, זוהי תפיסה של מצב נפשי.

החסרונות בחווית המציאות

צורת החיים הפנימית הזו, היא צורת חיים שבה האדם חי לאורך היממה כולה, הוא נפגש עם דברים, והוא חווה אותם. בצורה זו יש כמובן יתרונות, אבל יש בה גם חסרונות. ניתן תחילה כמה דוגמאות פשוטות לחסרונות, ולאחר מכן נבאר את המעלות, שזהו עיקר מהלך הדברים שבו אנחנו עוסקים.

כאשר האדם נפגש עם אנשים שרחוקים מתורה ומצוות, וחיים בעולם של טומאה רחמנא ליצלן, או להבדיל אנשים שהמידות שלהם רחוקים מקו האמצע, ונוטים לצדדים באופן קיצוני. המפגש עם אנשים כאלו יוצרת קושי בנפש, כי הוא חש אותם, והוא מרגיש אותם. הוא מרגיש את הטומאה, והוא מרגיש את הגריעות של המידות, הוא חווה וממשש את המציאות שנמצאת לידו. המידות רעות נתפסות אצלו כדבר המסריח יותר מנבלה, כמו שידוע המעשה עם אליהו הנביא¹.

החיים האלה יוצרים הרכבה, האדם נאלץ להיפגש עם הרבה דברים שהפגישה איתם היא סתירה לעולמו הפנימי. אפשר לפרק את זה לחלקים רבים, אבל יסוד הדברים הוא, שאם צורת החיים שלו היא השקטה, וצורת החיים שהוא נפגש עם דברים היא חוויית המציאות, אזי הוא חווה גם דברים שאינם רצויים כאן בעולם, לכן צורת החיים הזו גורמת לאדם למידת הפרישות, לפרוש מדברים רבים, ולא להתחבר להרבה דברים שנמצאים בעולם. ואף שמצד ההלכה יש מקום שהוא אינו אסור, אבל זה סותר את עצם המציאות שלו, מציאות הדבר שאיתה הוא נפגש – סותרת למציאות שלו, ולכן הוא פורש.

זהו בקצרה הצד של הקושי, ועל האדם להיות מודע לו היטב. אבל בעיקר צריך שיהיה מודע לנקודת המעלה שבדבר, ולפי זה תהיה ההכרה הפנימית באדם שיכיר את נפשו.

המעלות בחווית המציאות

צורת החיים הזו שהאדם חווה כל מציאות שהוא נמצא בתוכה – שייכת לחיצוניות ולפנימיות. בחיצוניות – האדם חווה את הדברים החיצוניים שהוא נפגש עמם, אם הוא נפגש עם אדם – הוא חווה את אותו אדם, ואם הוא פגש פרי – הוא חווה את הפרי, הוא מברך 'שהחיינו' בפעם הראשונה שהוא אוכל אותו, כי הוא חווה את המציאות. אם הוא פוגש בהמה – הוא חש את הבהמה הדקה, או את הבהמה הגסה, הוא חש את הדקות שבה, או את הגסות שבה. אם הוא פוגש נמלה – הוא חש את ה"לך אל הנמלה עצל" בחלק הזריזות שבה, וכן על זה הדרך – הוא חווה את המציאות של

¹ כמובא בספר קב הישר פ"ז

כל מה שהוא נפגש מבחוץ. כמובן שאי אפשר לחוות כל פרט, אבל כל אחד חווה בשיעור מסוים לפי כוחות נפשו, וכפי יישוב דעתו, ברוגע ושקט. זהו החלק החיצוני.

החלק הפנימי הוא – שהאדם חווה את המציאות הפנימית שלו בכל המצבים שבהם הוא נמצא. כי הרי ברור לכל בר דעת שלכל אדם ואדם יש סוג שונה של חוויית המציאות. למשל, כאשר מגיעים ימי אלול, ראש השנה ויום כיפור – כל אחד חווה את הימים הללו לפי תפיסת נפשו. וכן כשמגיע זמן שמחתנו חג הסוכות, הוא חווה זאת בצורה שהוא חווה, וכן על זה הדרך בשאר הזמנים. כך זה בדברים גדולים, וכן הוא גם בדברים שונים מחיי היום יום.

ככל שחיי האדם פנימיים יותר, וככל שהוא חי פנימה יותר, אזי הוא חווה את עצם המציאות שבה הוא מתהלך, הוא חווה את היום יום, שעה שעה, לרגעים תבחננו ממש. הוא לא חווה רק את מה שנמצא בחוץ, אלא הוא חווה את הדברים באופן שהם נקלטים אצלו בנפש – מה הוא מרגיש בכל מצב ומצב.

יש להדגיש, שלא מדובר כאן על הרגשות של התפעלות, אלא חוויית המציאות ממש, כמו שהאדם ממשש בידו דבר רך או קשה, חם או קר, וכן על זה הדרך, כך הוא חווה את המציאות, הוא מרגיש את המציאות מתוך השקט. אדם שכזה מחובר למציאות, הוא מרגיש את הדבר שאליו הוא מתחבר, ואז הוא גם מרגיש איך הנפש שלו מקבלת את הדבר, את המצב הנפשי שנתפס בתוך אותו דבר.

שיעור חוויית המציאות – לפי כוחותיו

צורת החיים הזו יוצרת המון חוויות של המציאות. מי שייכנס לזה באופן חד ומהיר – מעבר לכוחות נפשו, הרי זה בדקות מבול של חוויות בנפש. דוגמא לדבר, כשם שהאדם במוחו לא יכול ללמוד עשרות נושאים שונים ביום אחד, רק כל אחד לפי כוחותיו לומד כמה שהוא יכול, כך להבדיל בחוויות הנפש, אדם לא יכול לחוות כל כך הרבה דברים לאורך היממה כולה.

והבן, שיש שיעור של כח גופני – כמה משא האדם יכול לשאת בגופו, ויש שיעור של כח שכלי – כמה יכול האדם לשאת בשכלו, ויש כח משא חווייתי – כמה האדם יכול לחוות את המציאות. לכן נצרך שהדברים יבואו **בהדרגה איטית מאוד**.

מכל מקום, כאשר האדם נפגש עם דברים, הוא חווה את שני החלקים שביארנו, החלק הראשון החיצוני – הוא חווה את הדבר שאיתו הוא נפגש, והוא מרגיש את הדבר שזולתו, שחוצה לו. החלק השני – כאשר הוא נפגש עם דברים, הוא חווה את הדבר בחוש, מה הנפש שלו חשה. ולא דווקא דברים כדומם צומח ומדבר, אלא גם דברים שקשורים לזמן, או שהוא חווה מחשבות בתוך עצמו, בכל מצב ומצב הוא חווה מה הנפש שלו חשה.

חוויית המציאות ללא נטייה לצד אחד

ניתן כמה דוגמאות על מנת להמחיש את הדברים. אדם שומע ניגון, ושואלים אותו איך היה הניגון, במבט חיצוני – אחד יאמר שהניגון יפה, והשני יאמר להפך. אבל בצורה הפנימית, כאשר אדם שומע ניגון – הוא מקשיב לניגון בקשב עמוק, פנימה בתוך נפשו, עליו לנסות לראות מה החוויה שנולדה אצלו בנפש בשעה שהוא שמע את הניגון, לא כהגדרה כוללת – ניגון שמח או עצוב, שיר רגש או שיר תוסס, וכיוצא בזה, אלו הן הגדרות מאוד כלליות, אלא עליו לראות מה החוויה הנפשית שהוא חווה בשעה שהוא שמע את הניגון. החוויה הזו שהוא חווה בשעה שהוא שומע את הניגון – צריכה שתהיה נקיה.

נוסיף ונבאר. אם הייתה לו דעה מוקדמת על הניגון לפני שהוא התחיל לשמוע את הניגון, בדקות זהו סוג של שוחד. הוא מצפה למשהו מסוים, ולכן הוא נוטה לאותו צד שהוא מצפה לו, ואז – או שהוא ימצא את אותו צד, או שהוא יתאכזב קשות, אבל הוא כבר נוטה לאיזה צד לפני שהוא נכנס לאותה מציאות.

הצורה הפנימית הנכונה של החיים היא, שכאשר הוא נפגש עם דברים – הוא מגיע ממקום שקט, ממקום של השתוות, ממקום של הסכמה לקבל את הדבר כמות שהוא, ולא לצפות לדבר מסוים. זוהי מידת ההשתוות העמוקה בנפש. כאשר הוא ניגש לדברים כך, אזי הוא יכול לחוות את הדברים באמת כמות שהם, הן מצד מהו הדבר עצמו, והן מצד איך שהוא חווה אותו אצלו בנפש.

שני הסיבות להעדר החוויה בנפש

רוב בני האדם אינם חווים את מה שקורה אצלם בנפש, מחמת שהם נמצאים במצב של רעש, ואם אין השקטה – אין חוויה. יש חוויות גסות מאוד, אלו הן חוויות של הרעש, ולא חוויה של המציאות עצמה. לדוגמא, מי שנוסע באוטובוס ומגיעה רכבת, נוצר רעש מסביב, ואז הוא לא חווה את האוטובוס וגם לא את הרכבת, כי מכח הרעש שמסביב – הוא חווה את הרעש.

סיבה נוספת דקה יותר היא, שרוב בני האדם אינם חווים את המציאות מחמת שהם ניגשים למציאות עם נטייה מסוימת ודעה מוקדמת על הדבר, ולכן הם חווים את אותה נטייה בנפש, שאליה הם כיוונו.

אמנם, הסיבה השורשית לכך היא, שרוב בני האדם טרודים בעניינים אחרים, והם אינם תפוסים במקום שהם נמצאים כדי לחוות את המציאות. זוהי הנקודה השורשית.

אבל הסיבה העמוקה שבני אדם לא חווים את הדבר **כמות שהוא**, זהו מחמת שעוד לפני שהם נגשו לדבר – כבר הייתה להם דעה על אותו דבר, לאיזה צד הוא יטה ומה תהיה דעתם, וממילא לכך הם נוטים. זהו השוחד שמטה את הנפש.

מסיבה זו קשה מאוד לבני אדם להגיע לנקיות גמורה, ולחוות את המציאות כמות שהיא. האדם פותח ספר, וכבר קודם לכן יש לו דעה על המחבר, דעה לכאן או לכאן, ורק אחרי כן הוא קורא את תוכנו. אדם שומע ניגון, והוא יודע מראש מי שר את אותו ניגון, ואז הוא מנסה לחוות את הדבר על פי אותם דעות קדומות שיש לו כלפי אותו מנגן. או שהוא אינו יודע ולא מכיר את מי ששר אותו, אבל יש לו כבר רשמים מאחרים ששרים כך, וכדומה, וזה יטה אותו לכך או לכך. זהו טבעו של דבר.

נחזור ונדגיש. העומק של השקט בנפש נובע מעצם כך שאין לו התחלה של תנועה לאיזה צד הוא יטה, אבל אם יש לו צד להיכן זה נוטה – זהו כבר תחילת הדקות של הרעש, אין כאן שקט. התנועה התחילה עוד לפני שהוא נכנס אל הדבר, כי אם יש לו נטיה, אז הוא יוצא ממצב של רעש. עצם הנטייה הזו – היא גופא הרעש. מאידך, אם הוא נמצא במצב נפשי שבו הוא נכנס לדבר ממקום שקט לגמרי, אם כן אין לו נטייה לדבר, ואז הוא מקבל את הדבר כמות שהוא.

חוות ימי הרחמים והסליחות כראוי

דוגמא פשוטה לכך הם ימי אלול והימים הנוראים. לרוב בני אדם יש דעות והסתכלויות שונות איך צריך להיראות אלול, איך צריך להיראות ראש השנה, איך צריך להיראות יום כיפור, ואיך צריך להיראות חג הסוכות ושמיני עצרת. לכן, לאחר שעברו הימים הללו יתכן שהוא יבוא ויאמר שבשנה זו הימים האלו לא היו מוצלחים, וזאת משום שהוא ציפה למשהו מסוים, ומה שהוא ציפה לא בדיוק התקיים, וממילא הוא רואה זאת ככישלון. כמובן שיש חיצוניות בנפש שהאדם צריך לעשות את חלקו, לשוב בתשובה לפניו יתברך שמו בימי הרחמים והסליחות. אבל במקום העמוק יותר בנפש – האדם צריך להיכנס לימי הרחמים והסליחות ממקום של שקט, ומשם לנסות לחוות מה הם הימים האלה.

אם האדם יצליח לחוות את הימים האלה ממקום השקט, הרי שכאשר הוא יקרא בדברי חז"ל על הימים הללו, הוא יראה עומק חדש ופנים חדשות לדברים שהוא לא ראה קודם לכן. לכל אחד ואחד יש רשמים מימי הילדות מה הם הימים הנוראים, וכשהוא התבגר – ברוב המקרים הרשמים האלה ממשיכים. לפעמים הוא מגלה עוד נקודה דקה, איזו חדות, או איזה שהוא עומק, אבל הכל הוא בתוך אותו מהלך. כבר שנים שהוא נמצא באיזה שהוא מהלך מה הם הימים האלה, ומשום כך הוא מצומצם בנפשו ביחס לאותם ימים, וכל הרשמים שהוא מקבל מכאן ואילך – הוא בתוך המצרים שהוא בנה לעצמו, בתוך זה הוא מכניס את כל מה שהוא עומד לחוות. לכן הוא מצומצם בנפשו. זוהי נקודה דקה ועמוקה בנפש, אבל היא-היא הנקודה הדקה.

צורת הלימוד הפנימית – מהתחלה

ניתן דוגמא בהירה נוספת. כאשר האדם לומד סוגיא בפעם הראשונה, או שהוא לומד מסכת מסוימת בפעם הראשונה, הרי שהוא מתחיל להסתכל על הדברים מתחילתם, או כמעט מתחילתם. אבל אם הוא כבר למד את הסוגיא הזו פעם אחת בילדותו, או שהוא למד זאת בישיבה קטנה

ועכשיו הוא חוזר ולומד אותה בישיבה גדולה, הרי שהוא ניגש לסוגיא עם הרשמים הקודמים שהיו לו. או אברך שחוזר על אותה סוגיא לאחר כמה שנים, יש לו כבר רשמים מאותה סוגיא, הוא מכיר אותה היטב בנפש, ויש לו בה איזה מהלך וגם כמה חידושים, ובכל פעם הם חוזרים ועולים, ושוב הוא מגיע לאותן נקודות.

הצורה הפנימית שנהגו בה רבותינו, זה לנסות ולהתחיל את הלימוד מהתחלה - כאילו הוא לומד זאת בפעם הראשונה. כמובן שזה לא קל בנפש, כי האדם רגיל ומכיר את הדבר, אבל כאן גנוז סוד ההצלחה, זה גנוז בעצם השורש של מציאות הלימוד. למשל, אדם לומד פרשת שבוע, בשנה שעברה הוא למד בראשית נח, וגם השנה הוא חוזר על אותם דברים, הוא אמנם מנסה לחפש איזה מפרש חדש על מנת לרענן את המחשבה, לרענן את ההרגשה ביחס לפרשת השבוע. אבל הצורה הפנימית היא - שאף על פי שזהו גלגל השנה והוא חוזר על הדברים שוב, אבל מצד שני - הוא מתחיל את הדבר מתחילתו. זהו עומק המהלך שדברנו.

זה נכון בשורש השורשים - בלימוד, שכך נהגו גדולי הלומדים לנסות ללמוד מהתחלה כאילו מעולם הוא לא למד את הסוגיא ואין לו אפילו את הידיעות הראשוניות ששייכים לעניין, וזה נכון לגבי כל מצב בחיים - בכל חלקי התורה והעבודה. במבט חיצוני אדם יאמר שהוא לא יכול להתחיל הכל מהתחלה, הוא צריך לדעת את כל דברי חז"ל, וכל מה שנאמר בסוגיא. זה מבט אחד שיש בו אמת, אבל זוהי החיצוניות של הנפש. מאידך, הפנימיות של הנפש היא - "והחכמה מאין תמצא", הוא תמיד מתחיל מהאין, מהאפס, לא מהמקום האמצעי שלתוכו הוא נמצא, אלא הוא מתחיל תמיד מנקודת ההתחלה. נקודת ההתחלה - היא הנקודה השקטה.

בצורה הזו, האדם חווה את כל המציאות כל פעם מהתחלה, 'המחדש בטובו כל יום תמיד מעשה בראשית', הוא חווה את כל המציאות מהתחלה. אם לא - יש לו כבר הקדמות ודעות קדומות, ואז כבר יש לו רעש, וכאשר יש לו רעש אז הוא כבר נוטה לדבר, וממילא הוא כבר לא חווה את הדבר כמות שהוא, כמו שנתבאר בארוכה עד כאן.

נשוב ונסכם מהי הצורה הפנימית לחוות את המציאות. בשלב הראשון על האדם להיות במצב של שקט, כפי מה שהוא יכול להיות, ובזמן שהוא יכול, כל אחד לפי ערכו. ואז הוא חווה את המציאות - מה הדבר שאליו הוא מתחבר, מהי אותה מציאות של הדבר ההוא, והוא חווה את המציאות איך הוא חש את הדברים בנפש שלו. החוויה הזו היא צריכה להיות כמה שיותר נקיה **בלי הקדמות**. אפשר לתת דוגמאות לרוב, אבל היסוד הוא ברור, עליו להיכנס לדבר בלי דעות מוקדמות. כמובן שהוא נכנס רק לדברים שהם שייכים לעולמו שלו, לדברים ששייכים לגדרי ד' אמות של הלכה, אבל הוא נכנס אליהם בלי הקדמה, כאילו הוא מתחיל את הדבר מתחילתו. מכח כך הוא נכנס לדבר ממקום של שקט, ולאט לאט הוא מתחבר וחווה, מתחבר וחווה.

גם זה צריך שיעשה ברצוא ושוב בנפש. למשל בלימוד סוגיא - אדם לומד סוגיא והוא מגיע לנקודה קשה, אחד מהצורות היסודיות היא - לחזור מהתחלת הסוגיא. ובעומק - זוהי הצורה

הפנימית של הנפש - רצוא ושוב, שגם כאשר הוא נכנס לדברים, והוא מתחבר אליהם - הוא מתחבר להם ברצוא ושוב, הוא נכנס ויוצא, נכנס ויוצא, ואז הוא חווה את הדבר הזה עצמו שהוא עוסק בו כמה וכמה פעמים, כל פעם מהתחלה, ומשם מגיע עומק בהירות הדעת.

ניקיון הנפש מהדעות והרשמים הקדומים

וכיון שהאדם בעצם בנוי מהמון רשמים, אם לא יעשה ככל האמור כאן, הרי שכל דבר שאליו הוא נכנס - הוא מוטה כל כך הרבה, מכל כך הרבה נטיות שקדמו לכך. קשה להסביר זאת במילים, אבל זה מבהיל למתבונן, כי אם אדם לא מנקה את נפשו והוא מתחיל ממקום של אמצע, אזי כל הרשמים שיש לו בחיים, כל הרשמים שיש לו עד עכשיו - הם נכנסים לאותו עניין, ואז נמצא שהוא מעולם לא חווה את הדברים כמו שהם, אלא הוא חווה את מה שיש לו כאן מתוך כל ההקדמות שיש לו².

נחדד שוב. אדם שמשקיט את כל הידיעות שהיו לו עד עכשיו, אז הוא מגיע לשקט עמוק. אם יש לו הצטברות של המון ידיעות, והמון רשמים מקודם, אז הוא כבר עמוס בנפש, ואם הוא עמוס בנפש אין לו רוגע, ואם אין לו רוגע - אין לו שקט.

מצד כך, רוב בני האדם - ככל שהם מתבגרים יותר, כך יש להם יותר ידיעות ויותר חוויות שהם עברו בחיים, קשיים, הצלחות, כל אחד כפי מה שהוא עבר, ככל שהוא מבוגר יותר כך הוא עמוס יותר. אבל כאשר האדם יכול לנקות את מציאות נפשו - זהו "אני היום ילדתיך". בצורה הזאת הוא מתחיל לחוות כמו שילד שנולד, הוא מתחיל לחוות את הבית, את ההורים, את האחים ואת האחיות, את הצעצועים, הוא חווה את הדבר מתחילתו - חוויה חדשה.

על הצדיקים ועל זקניהם נאמר "עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו, להגיד כי ישר ה'". הוא רענן, הוא מתחיל מהתחלה, ואז הוא לא נוטה לכל הטעויות. "להגיד כי ישר ה'" - הוא רואה את הישרות, את המציאות כמות שהיא, ואז הוא מתחבר למציאות כמות שהיא.

הדברים נתבארו כאן בקצרה עד מאוד. זוהי צורת חיים עמוקה מאוד, היא הצורה העמוקה של השקט. בפרקים הקודמים ביארנו את דרכי ההשקטה, והאופנים שלה, ובפרק זה ביארנו את העומק הפנימי יותר של דרכי ההשקטה, ואת צורת החיים.

צורת ההשקטה - התחלה חדשה

דרכי ההשקטה זהו בעצם ביטול של כל מה שהיה קודם לכן, והתחלה חדשה. אבל זהו צד אחד של המטבע. הצד השני - יש את מצוות ידיעת התורה וזכירת התורה, הוא מגבש את הכל, ובונה. זהו בחיצוניות. אבל בפנימיות - "אני היום ילדתיך", הוא מתחיל מהתחלה. ואז הנפש שלו חיה

² בעומק, זה מה שנקרא ימי התשובה. ימי התשובה הם ימי התחלה, ראש השנה - שורש ימי התחלה, תשובה - שב להתחלה. שב להתחלה פירושו - "אני היום ילדתיך", "היום הרת עולם". כאן מתחיל עולם חדש.

בעצם מתוך שקט, כמו תינוק שנולד - רך, עדין, ומתחיל מהתחלה, כך האדם - מתחיל כל יום את חייו בצורה הפנימית הזאת.

באופן הזה אפשר להגיע לחיי השקטה עמוקים מאוד מאוד. ועל אף שהוא כבר חי עשרות שנים כאן בעולם, עם כל זה - כל העומס שהוא עבר עד היום אינו נוגע בעומק הפנימי של הנפש, כי בעומק הפנימי של הנפש הוא מתחיל מהתחלה, ושם הוא מתחבר לכל דבר, ואז הוא מקבל את הרשמים מהדבר, וחווה את המציאות ממקום נקי.

בפרק הבא בע"ה נמשיך לבאר את הדברים לפי זה, כיצד האדם חווה ומכיר את נפשו בבהירות יותר ויותר - מתוך הצורה הפנימית הזו שנתבארה כאן.

לקבלת העלון השבועי בדוא"ל,
וכן מקובץ שאלות ותשובות
לפי סדר הפרשיות,
יש לשלוח בקשה לכתובת:
info@bilvavi.net

[לקבלת העלון השבועי
והשו"ת דרך הפקס,
יש לשלוח בקשה
למספר הפקס]
03-548-0529

לבירורים בנושאי "בלבבי משכן אבנה"
ניתן לפנות למערכת באופנים הבאים:

טלפון 052-763-8588
פקס 03-548-05294
ת.ד. 16452 ירושלים 9116302
info@bilvavi.net

שיעורי מורינו הרב שליט"א
מופיעים ב"קול השון"
ישראל 073.295.1245
USA 718.521.5231

שיעורים שבועי

אנציקלופדיה עבודת ה' ירושלים - יום ג' 20:30 בדיוק ·

רח' הרב בלוי 33 · לפרטים 052.765.1571

אנציקלופדיה מחשבה חולון יום ד' 20:30 ·

רח' קדמן 4 · לפרטים 050.418.0306